

Naš glas

GLASILO KOMBINATA DELAMARIS

INTERNA IZDAJA

LETNIK VII.

IZOLA, februarja 1965

11434

STEV. 2

Občni zbor sindikalne podružnice

Letošnji občni zbor sindikalne podružnice se je po svoji kritičnosti do lastnega dela in dela ostalih organov v podjetju precej razlikoval od občnih zborov v prejšnjih letih, ko smo v glavnem naštevati le svoje uspehe in izboljšanja. To ugotavljamo po živahni in konkretni razpravi o posameznih vprašanjih.

Iz poročila o delu sindikalne organizacije, iz referata, ki je bil podan na občnem zboru, ter iz razprave je razvidno, da je sindikalna organizacija dojela svojo nalogo v gospodarski organizaciji. Zlasti v razpravi so bile nakazane šibke točke našega dela in življenja v podjetju, realno pa ocenjene pozitivne stvari. K doseženim uspehom v prejšnjem letu je poleg spremenjenih instrumentov prispevalo smotnejše gospodarjenje in drugi prijem v našem delu, da smo gospodarske naloge dosegli z manjšim številom zaposlenih, istočasno pa vsaj v drugi polovici leta omogočili višje osebne dohodke. Ti so se v drugi polovici lanskega leta povišali, tako da se sedaj giblje povprečni osebni dohodek okrog 44.000 din mesečno. Od-

pravljena so najbolj kričeča nesorazmerja osebnih dohodkov med posameznimi delovnimi enotami, čeprav tudi sedanji sistem ni zadovoljiv, ker niso stimulirana po učinku vsa delovna mesta.

Občni zbor je ugotovil, da bi bili naši gospodarski rezultati lahko še boljši, če bi se bolj utrdila delovna disciplina in odpravile pretirane bolezni. Zaradi teh smo v minulem letu izgubili nad 56.000 delovnih dni in plačali 54 milijonov socialnega zavarovanja.

Obveščanje kolektiva bomo izboljšali edino s tem, da bomo dosledno upoštevali napotke delavskega sveta, ki nalaga vodilnemu

kadru, da seznanja kolektiv z vso problematiko, ki nastaja v podjetju. Tudi o 42-urnem delovnem tednu je stekla razprava, žal pa ni nobenih izgledov, da bi v bližnji bodočnosti uresničili to željo. Kot refren smo tudi tokrat ponavljali stanovanjske težave in ugotavljali, da z blokovsko gradnjo tega ne bomo rešili. Poudarili so, da je treba dodeliti nekaj sredstev za popravila starih stanovanj in podpreti združno gradnjo.

Ceprav bi se lahko pogovarjali na tem občnem zboru še o marsičem drugem, je kakor rdeča nit šla skozi vso razpravo beseda o standardu, stanovanjih in osebnih dohodkih. To so tri stvari, ki člane našega kolektiva najbolj težejo, katerih pa sami ne moremo rešiti. as

Novo sindikalno vodstvo

Na občnem zboru so bili v izvršni odbor sindikalne podružnice izvoljeni naslednji člani kolektiva:

Jelka Božič — delavka v oddelku kontrole doz obrata Argo

inž. Evgen Ferluga — vodja razvojnega laboratorija

Marija Horvat — delavka v skladišču gotovih izdelkov obrata Iris

Tihomil Javoršek — vodja oddelka za proizvode v prahu
Silvo Kaligarič — vodja priprave dela

Savo Kapelj — nabavni referent

Marija Marinič — delavka v oddelku predjadi

Lavra Pelloza — delavka v oddelku predelave rib Iris

Ivan Trampuš — kovač v remontni delavnici obrata Riba

Jože Valenčič — delavec v oddelku pločevinaste embalaže

Takoj po kančnem občnem zboru, dne 24. februarja 1965, se je novoizvoljeni izvršni odbor sestel na prvi seji, da bi se konstituiral.

Za predsednika je bil izvoljen tov. Tihomil Javoršek, za podpredsednika pa tov. Savo Kapelj. Ostale funkcije bodo prevzeli novi člani na eni izmed prihodnjih sej.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni Ivan Palčič, Milan Hojnik in Jožica Hvalič.

Novoizvoljenim funkcionarjem naše sindikalne podružnice čestitamo in jim želimo pri njihovem delu čimveč uspeha. as

Delovno predsedstvo

KJE SMO LETOVALI

V kombinatu smo pripravili anketo, v kateri je polovica kolektiva povedala, kje so v minulem letu preživel letni dopust. Anketiranih je bilo 807 ljudi iz vseh oddelkov in vseh plačilnih kategorij. Tudi zaposlitev obeh zakoncev je bila v anketi sorazmerno zastopana.

Od vseh anketiranih je preživel svoj dopust doma 383 članov kolektiva, torej skoraj polovica anketirancev. V našem počitniškem domu jih je bilo 31, na morju 12, v hribih 54, v klimatskih krajih 7, na podeželju 186. V rubriki »pri sorodnikih« je prijavilo svoj dopust 325 anketirancev, kar kaže, da so tudi tisti, ki so bili v hribih, na podeželju ali v klimatskih krajih, bili pri svojcih, ki živijo v teh krajih.

V hotelu je preživel dopust 9 anketirancev, prav toliko tudi v kampu. Največ jih je šlo na dopust z zakoncem in otroki, in sicer nad polovico vseh anketiranih. Takih, ki so šli na dopust sami, je 166, ni pa znano, koliko je v tem številu samcev, koliko poročenih.

Dopust izven doma je preživel največ uslužbencev, kjer sta zaposlena dva ali več članov družine, saj jih je ostalo doma le ena tretjina, pri vseh ostalih skupinah pa je ostalo doma polovica anketiranih. Tega letovanja seveda ne moremo jemati v pravem pomenu besede, saj ni nihče prebil vsega svojega dopusta v kraju, ki ga je navedel v anketi, ampak so bili to le krajši obiski pri sorodnikih in znanih, malo zaradi razvedrila, malo zaradi ozimnice, pa tudi popust na vožnji je treba izkoristiti.

Sedaj smo pred odločitvijo, kako regresirati dopuste v bodoče, da bi zajeli čim več članov kolektiva. Počitniški dom ni najboljša rešitev, saj je bilo lani pri 100 % izkoriščenosti v njem le 65 članov kolektiva po 10 dni in tudi manj. Na tak način ne pride v dom niti 1 % kolektiva, ali drugače povedano, vsakih 100 let lahko pridemo na vrsto za letovanje v Lepeni. Ker pa ni obetov, da bi uredili oddih v domu v Lepeni, je delavski svet odločil, da se dom proda. Takšno odločitev je narekovalo tudi drago vzdrževanje doma. K dotaciji oziroma regresu, ki ga daje podjetje in je v minulem letu znašal 854.158 din ali na člana kolektiva v domu 13.000 din, je treba za vzdrževanje doma prišteti vsaj še enkrat toliko. Ta oblika financiranja rekreacije pa ni v skladu s hotenjem, da sredstva za oddih uživa čim širši krog tistih, ki jih ustvarijo.

Druga negativna stran, ki jo ima dom, je ta, da se v njem

Volitve novega sindikalnega vodstva

Stanovanjska izgradnja

Stanovanjska stiska v našem mestu nikakor ne popusti in mnogo hitreje nastajajo nove potrebe kot pa nova stanovanja. Delavski svet je zaradi težkih stanovanjskih razmer nekaterih članov našega kolektiva naročil stanovanjski komisiji, naj pripravi predlog, kako reševati ta problem, da bodo finančna sredstva, vložena v stanovanjsko izgradnjo, najbolj smotrno porabljena.

Komisija predlaga, naj bi v tem letu odobrili v te namene 60 milijonov din, in sicer za nova stanovanja, ki bi jih kupilo podjetje, 20 milijonov, za združno gradnjo 30 milijonov, za popravila starih stanovanj pa 10 milijonov.

V dosednji praksi se je za združno gradnjo pokazala kot najbolj ugodna in uspešna oblika gradnje stanovanj. Uspeh naše stanovanjske zadruge in nenehne potrebe so rodili nove interese, zato komisija predlaga, da bi ustanovili še eno tako zadruzo. Lokacija za združno gradnjo je določena nad cesto med Kovačem in Belvederom. Na tem področju predvideva zazidalni načrt približno 200 hiš. Če v tem letu pričakujemo, da bo začelo zidati okrog 60 združnikov iz izolskih podjetij. Načrt za tako enostanovanjsko hišo predvideva 80 m² neto stanovanjske površine. Notranjo ureditev si bodo združniki izbirali sami, le zunanji videz hiš bo moral biti vsklajen z ostalim naseljem, ker bodo te hiše na zelo vidnem mestu.

zbirajo ljudje iz enega podjetja in da tudi na dopustu razpravljajo samo o podjetju. Zato s prodajo doma ne bomo ničesar izgubili, temveč pridobili, saj bodo sredstva, namenjena za rekreacijo in oddih, smotrneje uporabljena.

ab

Kombinat bi tu pomagal s tem, da bi dal vsakemu združniku 2 milijona kredita, 2 milijona bi dal občinski stanovanjski sklad, 1 milijon pa združnik sam. Tako bo poleg lastnega dela stala taka hiša vsakega združnika 5 milijonov, kar bo odplačeval 30 let po 15 — 17.000 din mesečno. Če bo delavski svet odobril predlog komisije in 30 milijonov za združno gradnjo, bo 15 članov kolektiva gradilo svoje domove. Stanovanjska komisija tudi predlaga, da bi za 20 milijonov kupili 3 manjša ali 2 večja stanovanja v že izgotovljenih blokih za tržišče. To je sicer najdražja rešitev, ima pa to prednost, ker so stanovanja že gotova in bi najnужnejše primere lahko takoj rešili.

Pri popravilu stanovanj je komisija upoštevala priporočilo občinske skupščine, da popravimo stanovanja tudi 12 članom ZB, ki so imeli svoje vloge pri občinskih organih. Za ta stanovanja bo potrebnih 1.584.000 din ali povprečno 132.000 din za popravilo enega stanovanja. Pri teh popravilih bo sodeloval s svojimi sredstvi tudi občinski stanovanjski sklad. Za ostale člane kolektiva predvideva komisija popravilo 20 do 28 stanovanj. Za vsako teh stanovanj bi potrebovali 300—400.000 din.

Finansiranje popravil je možno samo preko občinskega stanovanjskega sklada. Ker pa ima ta sklad na razpolago le omejena sredstva in samo za soudeležbo pri popravilih stanovanj članov ZB, bomo ostala stanovanja lahko popravljali samo z lastnimi sredstvi, ki jih bomo naložili pri skladu.

Če bo delavski svet sprejel ta predlog, bo stanovanjski problem rešen vsaj za 55 družin članov našega kolektiva.

O delu poravnalnega sveta Izola

Pred petimi leti je bil ob sodelovanju družbeno-političnih organizacij, organov oblasti in republiškega sekretariata za pravosodno upravo izvoljen na seji občinskega ljudskega odbora prvi poravnalni svet v naši občini.

Poravnalni svet Izola je bil ustanovljen oktobra 1959 kot poseben družbeni organ z nalogo, da posreduje mirno, izvensodno reševanje sporov med državljani in s tem vpliva na razvoj družbene solidarnosti. Prvenstvena naloga poravnalnega sveta je mirno reševanje sporov med državljani na podlagi prostovoljne poravnave prizadetih, to je brez intervencije organov državnega aparata, med katere štejejo tudi pravosodne ustanove. Postopek sam ima vsekakor prednost pred postopkom na sodišču. Poravnalni svet je ljudem nudil spravo kot sodišče, postopek je zelo hiter, ne povzroči stroškov, predvsem pa je veliko lažje svetovati strankam pametno in pravično poravnavo, če so v poravnalnem svetu ljudje, ki uživajo zaupanje državljanov in ki neposredno poznajo razmere ljudi in objektivne potrebe strank. Državljanom je na prosto dano, na kateri organ se hočejo obrniti za urejevanje svojih spornih zadev. Tisti, ki že po svojem značaju neradi hodijo po sodiščih, se raje obrnejo na poravnalni svet, kjer se lahko sklene poravnava v vseh premoženjskih sporih, preživinskih in kazenskih zadevah; to so zlasti žalitve, ki se preganjajo z zasebno tožbo. Ravno iz teh razlogov odstopajo sodišča, javna tožilstva in in postaje LM posamezne predloge in tožbe poravnalnemu svetu v predhodno obravnavanje in moramo reči, da se je v mnogih primerih grozeča pravda končala že na poravnalnem svetu v zadovoljstvo obeh strank.

V poravnalni svet Izola je vključenih 9 članov, od tega 2 ženi. Prvotni sestav se je v teku let precej spremenil. Leta 1964 se je porav-

nalni svet preosnoval, kar se je pokazalo kot zelo dobro. Ker so poravnalni sveti neke vrste šole državljanov za upravljanje družbene skupnosti, bi bilo prav, da gre čimveč državljanov skozi to funkcijo, pri čemer je treba paziti, da bodo člani poravnalnega sveta imeli vse moralne kvalifikacije, da bodo uživali ugled državljanov, da bodo strpni, preudarni in prizadevni pri iskanju najboljše rešitve v konkretnem sporu.

Statistični podatki o delu poravnalnega sveta Izola kažejo, da je obravnaval leta 1960 92, leta 1961 62, leta 1962 47, leta 1963-76 in leta 1964 67 zadev, skupaj 344 zadev. Zadeve za rešitev so predlagali: sodišče 47, javno tožilstvo 23, državljani 260, ostali 44.

S poravnavo je rešenih 236 zadev, neporavnanih 103 in v delu 5 zadev. Iz tega je razvidno, da je poravnalni svet Izola dosegel velik uspeh tako glede obsega dela kakor tudi glede kvalitete in števila poravnanih zadev, tako da velja za najuspešnejši poravnalni svet na območju Isole, Pirana in tudi Koprca, kar je bilo tudi javno priznано.

Materialni pogoji za poslovanje poravnalnega sveta so bili zagotovljeni v okviru stanovanjske skupnosti Izola, ki je posameznim članom poravnalnega sveta tudi priznala nagrado za zamujeni čas.

Poravnalni sveti pa ne uspevajo tam, kjer se družbeno-politične organizacije ne brigajo za njihovo delo. V zadnjih letih se delo poravnalnega sveta na območju republike Slovenije zmanjšuje in ne izkazujejo takih uspehov kot ob ustanovitvi. To ne velja za poravnalni svet Izola, kljub temu pa je treba prevzeti priporočilo skupščine SRS — organizacijsko političnega zbora, ki ugotavlja:

1. da so poravnalni sveti družbeni organi s pomembno vzgojno funk-

cijo urejevanja in poglobljanja sožitja med občani;

2. da bi se poglobila zavest občanov o koristnosti poravnave, naj družbeno-politične organizacije, sodišča, javna tožilstva in drugi oblastveni organi še nadalje predlagajo in svetujejo spornim strankam, da poskušajo svoje spore poravnati pred poravnalnimi svetom;

3. za organizacijo in delovanje poravnalnega sveta naj praviloma skrbijo sveti krajevnih skupnosti, kar pa naj ne odvezuje občinskih skupščin obveznosti, da bi zagotavljale materialno osnovo za njihovo poslovanje;

4. družbeno-politične organizacije naj posvetijo primerno skrb zlasti kadrovanju in kadrovskemu obnavljanju poravnalnega sveta, pravosodni organi pa naj zbirajo evidenčne podatke o poravnanih svetih in naj to nalogo praviloma izvršujejo preko občinskih skupščin oz. njihovih organov;

5. funkcija članov poravnalnega sveta je častna in brezplačna, kljub temu pa je treba članom povrniti izdatke, ki jih imajo v zvezi z delom pri poravnanih svetih in izgubo pri zaslužku.

Vajencem brezplačne malice

Delavski svet kombinata je na svoji zadnji seji na predlog mladinskega komiteja sklenil, da se vajencem, ki so v učnem razmerju pri kombinatu, delijo malice brezplačno. Ta sklep, ki bi ga sicer že davno morali sprejeti, je pomemben napredek v skrbi za naše bodoče delavce. Vsi se zavedamo, da naši vajenci živijo v dokaj slabih razmerah, saj so vajeniške nagrade minimalne. Vajeniške nagrade in štipendije je delavski svet decembra lani delno povišal, vendar so te v primeri z življenjskimi stroški še vedno prenizke. Zato jih bo nujno potrebno zopet povišati. Delavski svet je na predlog mladinskega komiteja odobril novoletne nagrade tudi vajencem, na katere smo ob podelitvi novoletnih nagrad pozabili.

Novi mladinski komitej si je zadal kot posebno nalogo v svoji mandatni dobi skrb za vajeniško in delavsko mladino. Kot kažejo rezultati, se je mladinsko vodstvo resno zavzelo za reševanje posameznih problemov mladih v kombinatu. Upamo, da bo s svojim delom tudi tako nadaljevalo.

Frantič

Doklej bo tako?

Pri obravnavanju pravilnika o dodeljevanju stanovanj so prišle na dan hude obtožbe, kako nekateri posamezniki brezdušno izkoriščajo stanovanjsko stisko in od podnajemnikov pobirajo višjo stanarino, kot sami plačajo za celo stanovanje. Žrtve teh so največkrat mlajši, samski ljudje, ki so v tej situaciji brez moči in morajo tiho prenašati krivico, če nečisto izgubiti še tega ležišča.

Zakonodajalec ni predvideval tolikšnega izkoriščanja, zato z za-

konom to ni urejeno. Nastaja pa vprašanje, kakšno pravico ima najemnik stanovanja do te rente. Ali ni to najbolj klasičen primer oderuštva, za katerega pri nas ne bi smelo biti mesta, če pravimo, da smo »izkoriščanje človeka po človeku« odpravili? Ker na humanost in moralo pri mnogih ni več računati, bi morali take pojave javno ožigosati v naših časopisih in na javnih sestankih.

Med mogimi trgovskimi dobrinami, ki so se pojavile v 16. in 17. stoletju v Evropi, kot so sladkor, kakao, tobak, poper in podobno, se je tedaj prvič pojavila tudi kava.

Kava je bila v Evropi sicer znana, ker so vojaki raznih dežel in narodnosti v vojnih pohodih to dobrino poznali in preizkusili. Poznali so jo že stoletja nazaj!

Pojavlja se vprašanje: zakaj je prišla sorazmerno tako pozno na evropsko svetovno tržišče?

Odgovor je verjetno naslednji: kavo so sicer že poznali in jo pripravljali na razne načine, toda pražena je prišla v promet šele v zadnjih desetletjih 16. stoletja, torej tik preden se je pojavila na evropskem trgu.

Po podatkih je bil prvi kavni napoj iz pražene kave pripravljen v začetku 16. stoletja v Etiopiji.

V domovini kave — Etiopiji — še danes poznajo kavni napitek, ki ga dobe iz svežih zrn po fermentirnem postopku, kot pivo, vino in podobno. Torej priprava napitka brez poprejšnjega praženja, ki pa daje poseben okus in aromo, ki Evropejcem nista preveč prijetna.

Po podatkih Hartwicha iz leta 1911 so takrat v Ugandi, Ungori in Nyanzi žvečili surova kavina zrna in s tem dosegli poživljajoči učinek na telo.

Enako piše tudi Zedler leta 1732: »... nekateri kavina zrna (surova) kuhajo in jedo kot grah ter s tem dosežejo poživljajoč učinek!« Poudariti je treba, da je rastlinska vrsta, iz katere poznamo danes kavo: »Prosperi Alpini: da plantis Aegypti« imenovana: »Bon«.

Priprava napitka iz pražene kave po vsej verjetnosti izhaja iz kakega gozdnega požara, ki je iz-

Zgodovina kave

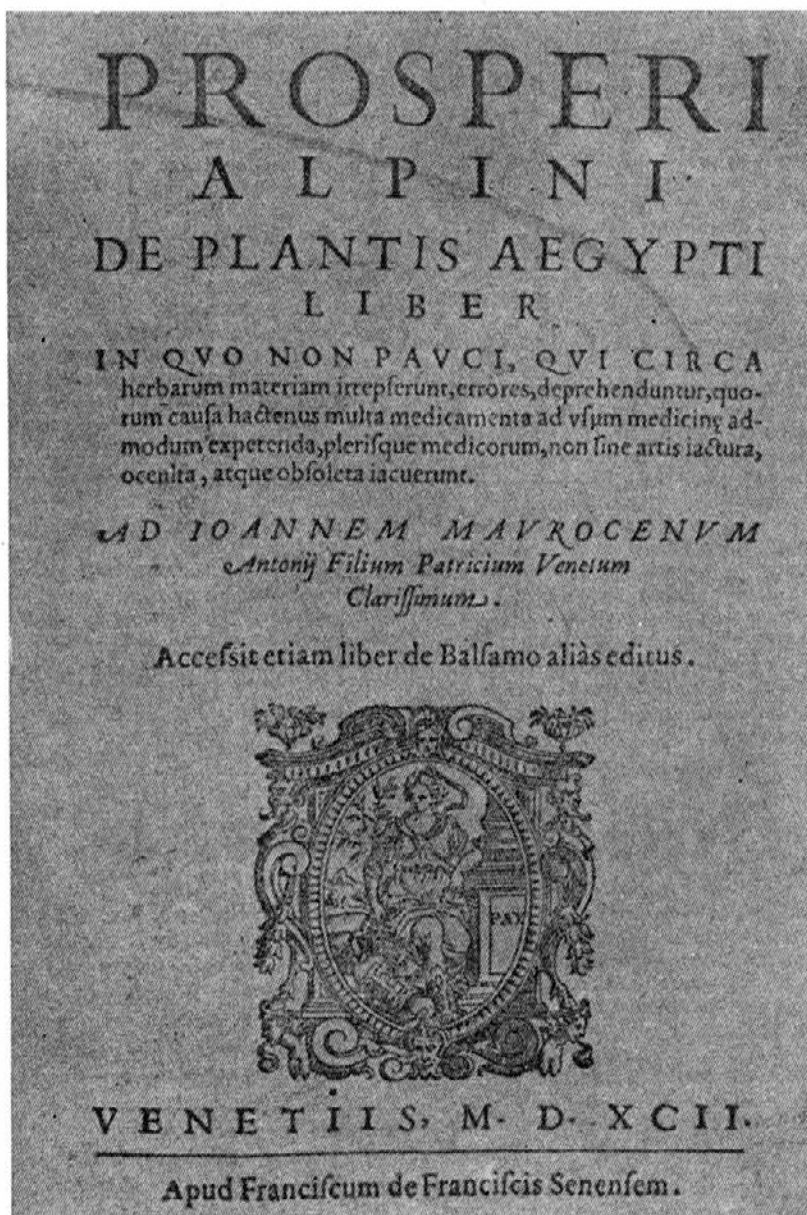
bruhnil v Etiopiji, in so potem iz tako zaostalih na pol sežganih zrn pripravili napitek.

Prav tako pa je lahko povod za pripravo današnjega napitka eden izmed naslednjih načinov:

1. Domačini so običajno sušili zrna na soncu. Nekateri so pa to sušenje pospešili z umetnim sušenjem z ognjem. Seveda se je pri takem sušenju določena količina zrn močneje segrela in potemnela, kar je dajalo pozneje pripravljenemu napitku poseben okus po praženi kavi.

2. Harwitch, ki je leta 1882/83 potoval po Somali, Benadirju in Bajunu, je »praženje« opisal takole: »... v loncu raztope maslo in segrevajo sezamovo olje do vrenja. Vanj vržejo prej nekoliko pomečkana kavina zrna, nato lonec čimbolj trdno zapro in vse skupaj dlje časa cvrejo. Vsaka družina ima tak lonec, ki pa služi le temu namenu in v njem ne pripravljajo ničesar drugega.«

Verjetno je kdo namesto maslo, ki je ni imel, za to upo-

rabil vodo. Nekaj je je izhlapelo in ustvarila se je prava parna peč, kjer se je kava delno spržila in dajala nam znani napitek!

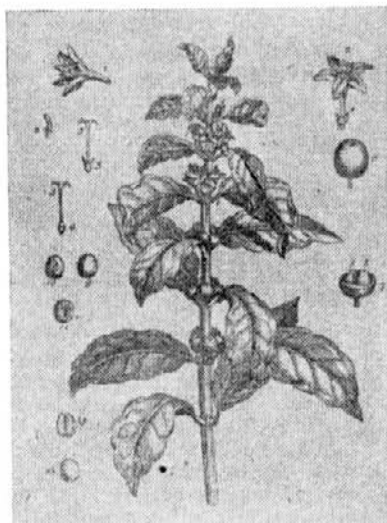
V zgodovinskih zapiskih zatrjujejo, da se je prvič pojavil nam znani napitek v letu 1511. Musti Gemal Eddin ga je spoznal ter se ga naučil pripravljati na nekem potovanju v Adjam. Takrat so v Mekki že obstajale »kavarne«, imenovane »šole za spoznavanje«, kjer je služil kavin napitek za intelektualne razprave.

Toda takratni državni šef Khair Bei si ni dal ničesar dopovedati in ni priznal »šol za spoznavanje«. Prepovedal je prodajati in razširjati pitje kavinega napitka. Ukazal je razbiti »kavarne« in »šole za spoznavanje«. Njegov naslednik pa je zopet ustanovil »kavarne« in »šole«, ker mu je napitek ugajal in ga je zelo cenil.

Kakor vidimo, je morala kava oziroma kavin napitek prestati marsikatera ponižanja preden se je uveljavila. Predvsem so tu mišljeni kavarnarji in ljubitelji kave.

Prvi znani pisec, ki omenja kavo v Evropi, in to na osnovi svojih potovanj v letih 1573 do 1576 po Orientu, je augsburški zdravnik Leonhart Rauwolf, ki piše o nekem »temnorjavem napitku«, imenovanem »chaube« ali »caova« v pokrajini Aleppo. Za pripravo napitka da uporabljajo zrna »Bunnu«.

Prve opise kavinega drevesa pa nam podaja italijanski zdravnik Prosper Alpinus, ki je bil leta 1580 v Egiptu, kjer je našel poleg raznih drugih neznanih rastlinskih vrst tudi kavino drevo.

To je opisal tudi v svojem delu leta 1592, kjer je kavina zrna imenoval »Bon« in »Ban«.

Kavo je prvič prinesel v Evropo, in sicer v Benetke, znani sve-

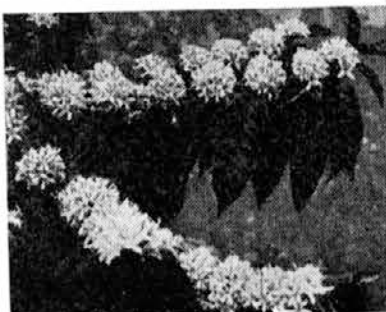

Kava rodu Arabica s cvetovi in sadeži

točni potnik Benečan Peter della Valle.

Po Honorii Belli »Alignot epistolae ad Carolum Clusium, Antwerpen 1601«, je botanik Carol Clusium prejel od zdravnika Honorius Bellus leta 1595 kavo: »Bummas, ex qua in Aegypto potionis illud genus conficitur, Cave vocatur«.

Leta 1615 je javil della Valle svojemu prijatelju v Benetkah,

Kava rodu Arabica v cvetju

da bo pripeljal s seboj kavo. Obstajajo dokumenti, da je della Valle imel že leta 1624 znaten uvoz kave. Imel pa je tudi prvo »kavarno« v Evropi. Po letu 1640 je bila potrošnja kave v južni Italiji že zelo razširjena. Iz amsterdamskih zapiskov iz leta 1637 razberemo, da se je takrat pričela potrošnja prazne kave tudi v ostalih delih Evrope. Glede prve vzgoje kulture kave je bila v letih 1660-70 znana le Arabija, ki je pridobivala letno po 40.000 vreč kave (po 150 kg vreča). V ilustracijo: danes pridelava Arabija komaj 1/6 tedanje količine! Kavo so potem razvažali iz Djidde, ki je luka Mekke. Kava, namenjena Evropi, je potovala z ladjo v Suez, od tam pa s kameljimi karavanami do Kaira in od tu z ladjami v italijanska in francoska pristanišča. (Samo kamelji transport je veljal za eno kamelelo 100 tolarjev.) Nadaljnjo vzgojo in kulturo kave so Holandci v letu 1650 prenesli v Batavijo, kjer so se v letu 1680 pojavile prve plantaže kave. Od tam so Holandci razširili pridobivanje kave še nadalje na Javo in ostale Sundske otoke.

NOVA DELOVNA MESTA

Delavski svet je na 11. seji sklenil, da se v oddelku prodaje na domačem trgu formira ekonomska propagandna služba z naslednjimi delovnimi mesti:

Vodja propagandne službe, uvrščen v 16. kategorijo
referent za direktno propagando, uvrščen v 15. kategorijo,
referent za oblikovanje, uvrščen v 13. kategorijo in za vsak odobren osnutek 6.000 din premije,
šofer propagandist, uvrščen v 11. kategorijo,

aranžerji (3), uvrščeni v 11. kategorijo in za vsako izložbo 600 din za aranžiranje sejemske razstave pa 5.000 din dodatka. Demonstrantkam se bo dohodek obračunal po povprečju zadnjih treh mesecev, če je to zanje ugodnejše kot po kategoriji na stalnem delovnem mestu.

V tem oddelku je odprto tudi delovno mesto »raziskovalec tržišča na domačem trgu«, ki je uvrščen v 15. kategorijo.

V delovni enoti predelave rib je bilo odprto novo delovno mesto »polkvalificiran sodar« z osnovno postavko 5. kategorije.

Naši petdesetletniki

Meseca februarja so slavili pol stoletja življenja naši sodelavci KRISTINA SUSA iz oddelka paradižnika, ANA DEGRASI iz oddelka pločevinaste embalaže, ANTON PUPIS in LIBERO SOKOLIČ, oba iz skladišča gotovih izdelkov v obratu Iris.

Ob tem življenjskem prazniku kličemo našim jubilatom: »Tovariši, še mnogo let!«

PLANTAŽO SMO ODSTOPILI OBČINI

Ko smo pred leti prevzeli od občine zemljišče, ki se razteza od kurje farne pa tja do Baredov, je bilo na delavskem svetu pojasnjeno, da je to le oblika pomoči komuni, da bo okolica Izole posajena s sadnim drevjem. Rekli smo, da ni važno, kdo bo obiral, glavno je, da bo kaj prastlo in rodilo.

Na tem področju smo imeli zasajenih 7.200 marask, za katere pa ne vemo, če so vse pri življenju, saj smo pred tremi leti ukiniti skupino, ki je vzdrževala te nasade, in od takrat dalje je ostal nekaj časa le eni čuvaj, dokler nismo odpravili te tega.

Zgradbi, v kateri so bili kokošnjaki, smo preuredili v stanovanje in ostaneta še naprej pod upravljanjem kombinata.

S tem je dal naš kolektiv komuni velik prispevek za lepšo podobo okolice in gospodarsko pomoč kmetijstvu, če bo vzdrževalo in izkoriščalo te nasade.

Cepljenje proti tetanusu ali mrtvičnemu krču

Mrtvični krč ali tetanus je bolezen, ki se ne prenaša od človeka na človeka, ampak z okuženo zemljo ali prahom. To bolezen povzroča tako imenovani bacil tetanus s svojim trupom, imenovanim eksotoksin. Ta trup povzroča krče, predvsem v mišicah. Bacil tetanusa — posebno njegove spore ali gube — je silno odporen in dolgo živi v zemlji, na dvoriščih, njivah, v prahu, na gnojščih, celo v zemlji v cvetličnih lončkih. Od tod pride skozi ranice v telo, na pr. če se zbodemo s trnom, z žico, pločevino, če se urežemo ali kako drugače poškodujemo, na pr. če pademo na cesti ali pri avtomobilskih nesrečah. (To bolezen povzročajo tudi umazane roke, nečisti povoji pri kriminalnih abortusih, opeklinah, zmrazilah, skratka povsod tam, kjer je kaka poškodba. Najbolj so nevarne rane, ki so komaj zaznavne in do katerih zrak nima dostopa. Bolezen nastopi 3 do 14 dni po poškodbi.

Začetek bolezni je postopen. Prvi znaki so krči v čeljustni mišici. Oboleni težko odpira usta, ali pa jih sploh ne more odpreti. Krči se nato širijo še na druge obrazne mišice. Čelo se nagiba, nosno-ustna guba se poveča, tako da se človeku zdi, da se bolnik prav sarkastično smeje. V resnici je pa to krč obraznih mišic. To je tudi eden prvih znakov te bolezni. Kmalu preide krč na vratne, ledvine in prsne mišice, tako da se bolnik vzdiguje s prsnim in križnim delom telesa. Krč pride tudi v roke in noge. Mišice so čvrste, trde in napete, tako da je bolnik skrčen. Krči nastajajo na vsak dražljaj, če se bolnika le dotaknemo, če povzročamo hrup ali glasno govorimo. Ti krči trajajo od nekaj sekund do pol minute. Če pa trajajo dalj časa, povzročijo smrt. Pa tudi kratki krči človeka izmučijo in izčrpajo, tako da umre. Temperatura je le srednje visoka in ni značilna za to bolezen. Bolnik se pri tem tudi znoji.

Bolezen težko zdravimo, zato je umrljivost zaradi nje visoka — 60 do 80 %. Posebno nevarne so poškodbe na glavi. Tudi v Izoli smo imeli že več smrtnih primerov zaradi tetanusa.

Ker se mrtvični krč težko zdravi, ga skušamo preprečiti. Preprečujemo ga tako, da damo pri vsaki poškodbi tetanus injekcijo v obliki antitetanus seruma, ki vsebuje antitoksin. Vendar te injekcije ne držijo dolgo, le eden do

dva meseca. Imajo še to slabo lastnost, da rade povzročajo alergijo, ki se kaže v srbenju, rdečastih izpuščajih, v povišani temperaturi do 40 stopinj, otekanju očesnih vek, obraza, dušenju v grlu, težkem dihanju in včasih tudi bruhanju. Marsikateri naš delavec ali delavka je že na lastnem telesu občutil te neprijetnosti in je tudi prestal nemalo strahu poleg neznosnega srbenja.

Medicina napreduje, čeprav počasi, vendar stalno. V novejšem času so iznašli protitetanus injekcije, ki držijo trajno, od 5 do 10 let. Da dosežemo to trajno odpornost proti tetanusu, moramo cepiti v teku enega meseca dvakrat in po preteku enega leta še enkrat. Tako je človek obvarovan te hude smrtonosne bolezni in tudi vseh nevšečnosti, ki jih povzročajo stare serumske injekcije. Nove injekcije namreč ne vsebujejo seruma, ampak le anatoksin, ki za stalno preprečuje obolenje za tetanusom. Te nove injekcije ne povzročajo reakcij, ne serumskih bolezni in niso boleče. Se prav posebno dobro se obnesejo pri ljudeh, ki so aler-

gične narave, kot so astmatikarji, pri ljudeh, ki imajo kronično alergične katarje, alergične glavobole, kronične ekceme in podobne bolezni.

Cepiti ne smemo le osebe, ki boluje za akutnimi obolenji z vročino, pri akutni tuberkulozi, pri ljudeh, ki bolujejo za akutnim vnetjem srca. Vse druge smemo cepiti brez vsakih posledic.

Ker so te injekcije brez neprijetnosti in ker so res trajnega značaja, se bomo vsi radi udeležili tega cepjenja, katerega so izvedli že po vseh drugih državah ter tudi pri nas v Sloveniji že skoro po vseh tovarnah. Da bodo tudi drugi zdravniki vedeli, da je bil član našega kolektiva cepjen, bo vsak dobil odtis štampljke v zdravstveno knjižico, da bo lahko pokazal v bolnici ali kje drugje v primeru poškodbe. S tem bodo zdravniki v bolnici vedeli, da ga ni treba več cepiti z neprijetno serumsko injekcijo, ki je le kratkotrajna in vsebuje le antitoksin. Zato naj se vsak udeleži tega cepjenja in prinese s seboj zdravstveno knjižico, da bomo vanjo vpisali datum cepjenja.

S tem cepljenjem bomo varni pred smrtonosno boleznijo tetanusom in pred alergičnimi pojavi, ki smo jih omenili, kajti boljše je bolezen preprečevati kot zdraviti.

dr. Roman Vidmar

Kje so meje?

V današnji dobi se pogostoma vprašujemo, kje so meje človeških sposobnosti na športnem področju. Naš sodelavec je izvedel, da je v obratu Argo popularna atletika, in sicer teki na vseh progah. Postavil se je ob vrata menze in ob 9. uri sprožil svojo precizno uro. In glej, ob 9.02 je že pritekla prva tekmovalka iz 80 metrov oddaljenega oddelka predjedi, za prsi prednosti pred dvema sotekmovalkama. Njen čas je za 7 sekund boljši od uradnega svetovnega rekorda. V nadaljnjih 20 sekundah se je bilo moč prepričati, da je ta »kros ob devetih« zelo popularen in množičen.

Naslednjega dne se je zgodilo tisto neverjetno: sodelavec je želel preveriti točnost izmerjenih časov, prišel pred menzo in ob 8.57 že našel na cilju — pred vrati menze — prvega tekmovalca, ki niti ni kazal prevelikih znakov izčrpanosti. Naš sodelavec je bil zaprepaščen nad tem odkritjem — človek, hitrejši od samega sebe!

— in je izsledke sporočil uredništvu. Uredništvo zato naproša vse vodje oddelkov, da skušajo rekonstruirati in najboljše športnike odkriti. Njihova imena naj sporoče pravni službi, ki bo šampione intervjuvala in primerno nagradila.

K. G.

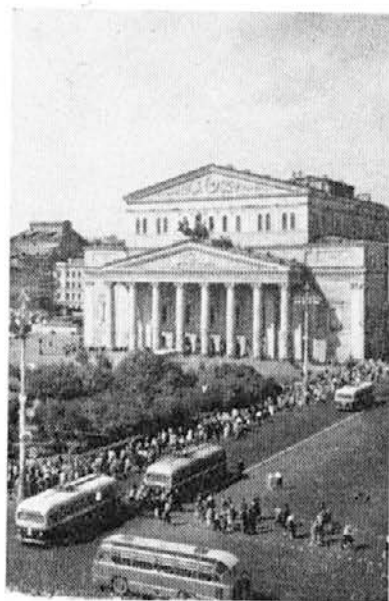
MATIČARJEVA INVENTURA

V začetku minulega leta je imela naša občina 9369 ljudi, na Silvestrovo pa 9611. Število prebivalcev se je torej povečalo za 242 ljudi. Sedaj je 4627 moških in 4984 žensk, 357 žensk več kot moških. Lansko leto je bilo rojenih 162 novih občanov, od tega 84 dečkov in 78 deklic. Priselilo se je 320 moških in 334 žensk. Odselilo se je 267 moških in 251 žensk. Umrlo je 34 moških in 24 žensk. Za nadaljnji porast prebivalstva v naši občini bo poskrbelo 100 novih zakonskih parov, ki so se poročili v minulem letu.

ab

RAJKO MAKOVEC

Nekaj vtisov iz Moskve

Bolšoj teater v Moskvi

Med zanimivostmi, ki jih obiskovalec Moskve najprej obišče, je Leninov mavzolej. Preseneča dolga vrsta obiskovalcev, ki čakajo pred vhodom, in spoštljiva slovesnost, s katero časte spomin na velikega revolucionarja. Elegančna častna straža in njeno strumno in precizno vsakournu menjanje vzbujajo občudovanje množice obiskovalcev, ki se vsako uro zberejo in čakajo udarec kremelske ure, ki sproži celotni postopek menjanja straže. V grobni tišini se v podzemlju mavzoleja pomika sprevid obiskovalcev, ki se upravičeno čudijo, kako se je moglo Leninovo truplo ohraniti skozi toliko desetletij. Gledaš ga v stekleni krsti, kot da bi ga včeraj položili vanjo.

Ob kremelskem obzidju so po kategorijah razvrščeni grobovi najzaslužnejših mož Sovjetske zveze. Kategorija najzaslužnejših je v prvi vrsti za mavzolejem. Zapomnil sem si imena Frunze, Sverdlov in Suvorov. Ne vem, v katero kategorijo spadajo grobovi, ki imajo nad ploščo doprni kip umrlega. V tej vrsti je zadnji Stalinov grob, vendar brez kipa, le z napisom J. V. Stalin. V zadnji vrsti tik ob kremelskem zidu je tudi grob maršala Tolbuhina, ki je prvi skupaj z našimi partizani prekoraj jugoslovansko mejo in osvobodil Beograd. Zadnji grob v tej vrsti je svež; to je grob maršala Birjuza, ki je bil žrtev tragične nesreče sovjetskega letala na Avali.

Na Rdečem trgu sva doživela tudi nekaj primerov javne kritike, ki jo precej uporabljajo pri vzgoji v Sovjetski zvezi. Višji

oficir je zalotil na sprehodu rdečarmejca, ki ni bil obrit in je imel zmečkan plašč. »Tak se upaš na Rdeči trg,« mu je večkrat ponovil. Okrog se je takoj nabralo nekaj ljudi, ki so hitro poprijeli v kritiziranju ubogega vojaka, ki je mirno stal pred oficirjem. Podoben primer je bil z dvema petnajst ali šestnajst let stari deklicama, ki sta menda užalili policaja. Držal jima je cel govor, v katerem je večkrat ponovil: »Glejte, ti dve hočeta biti komsomolki, pa sta navadni hulganki!« Tudi njemu je vneto pomagala množica, ki se je nabrala okrog njih.

Od javne kontrole oziroma od zavesti ljudi je odvisno tudi plačevanje vozne v avtobusih in trolejbusih, ki so brez sprevodnikov. Vsakdo vrže v poseben nabiralnik štiri kopejke, kolikor znaša enotna tarifa za vožnjo. Večkrat se zgodi, da potnik nima drobiža. Postavi se pred nabiralnik in jemlje od novih sopotnikov tolikokrat po štiri kopejke, da skombinira vsoto, ki jo je dolžan zase in za sopotnike, od katerih je pobral voznino.

Če hočemo povedati, da je bilo neke veliko ljudi, se čisto izrazimo, da jih je bilo kot Rusov. Da ima ta rek otpljivo osnovo, sva se lahko v Moskvi prepričala na vsakem koraku. Gneča je na ulici, v lokalih, v podzemski železnici, skratka vse te opozarja, da si v velemestu, ki menda šteje že nad 6,5 milijona prebivalcev. Kljub temu pa ni nikjer nobenega prerivanja. Brž ko se na avtobusni postaji, pred pulptom v trgovini ali kjerkoli nabere več ljudi, se takoj postavijo v vrsto in vsakdo disciplinirano čaka, da pride na red. Vse te množice čakajočih pričajo, da se je število prebivalcev hitreje večalo, kot so naraščale razne gospodarske dejavnosti. Stanovanjska stiska je zelo huda in z velikim zadovoljstvom so prebivalci sprejeli sklep Vrhovnega Sovjeta, ki je ravno tiste dni zasedal, da bodo pospešeno gradili veliko novih stanovanj. Očitno primanjkuje tudi trgovskih in drugih lokalov, zato so v njih vrste.

Tudi pri zaposlovanju delovne sile ni morda edino merilo potreba, pač pa tudi socialni moment. O tem sva se prepričala v hotelu. Stari, toda udobni hotel Budimpešta ima veliko zaposlenega osebja. V recepciji posebna oseba skrbi samo za rezervacije voznih listkov, druga za rezervacije gledaliških in drugih vstopnic, tretja se ukvarja s pošto, četrta s časopisi itd., da ne govorimo o sobaricah in posebnih damah, ki v vsakem nadstropju

sedijo za pisalno mizo in čuvajo ključke sob tistega nadstropja. Tudi strežnega osebja v restavraciji je včasih več kot gostov; pa vendar si postrežen približno enako »hitro« kot pri nas, če ni morda celotna procedura še daljša.

Znani so dosežki sovjetskih znanstvenikov na raznih področjih znanosti. To je rezultat velikih naporov, ki jih sovjetski ljudje vlagajo v znanost in kulturo. Studira staro in mlado. V vagonih podzemne železnice, v lokalih in parkih lahko opaziš ljudi s knjigo v roki in to predvsem z raznimi učbeniki. Upravljalca hotelskega dvigala je z levo roko pritiskala na razne gumbke, v desnici pa je držala učbenik angleškega jezika. Tudi zanimanje za kulturo je ogromno. Vstopnice za gledališča so razprodane za več dni vnaprej. Zanimiv je sestav publike, ki hodi v gledališča: od preprostih delavcev do visokih oficirjev, predvsem pa preseneča velika udeležba mladine. Tudi v gledališču je občinstvo zelo disciplinirano. Predstava se prične ob 18,30, v dvorano pa je mogoče priti le do 18,27, kar je podčrtano na vsaki vstopnici.

(Nadaljevanje prihodnjič)

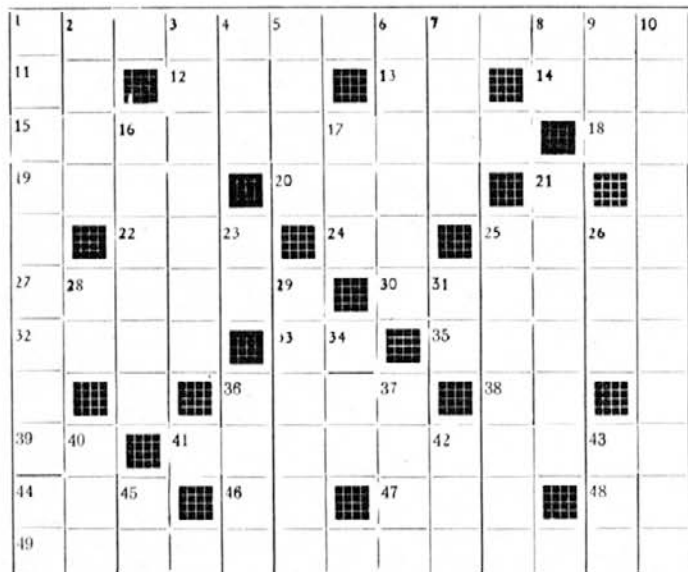
PRED KONCEM ŠOLSKEGA LETA

Letos bo v Izoli zaključilo obvezno osemletno šolanje 188 otrok. To ne bi bilo nič posebnega, če bi danes vsi ti šolarji hodili v osmi razred in ga tudi uspešno zaključili. Tako pa obiskuje 8. razred le 123 otrok, 65 otrok pa bo zaključilo obvezno šolanje v nižjih razredih. Če bi vsi učenci osmega razreda razred uspešno zaključili, je že število 65 zaskrbljujoče. Kam z njimi? Prav gotovo pa je, da tudi 8. razreda ne bodo izdelali vsi, ki ga obiskujejo. S tem se bo število 65 še povečalo.

Kam z mladino, ki nima končane osemletke? V uk ali druge šole ne more, za takojšnjo zaposlitev tudi ni izgledov, saj na uradu za delo čaka na zaposlitev že 40 mladih v starosti do 20 let. Ali kdo resneje razmišlja, zakaj je tako in s čim to popraviti? Naj bo tega kriv kdorkoli, posledice bodo nosili in trpeli otroci, ki niso krivi.

»NAŠ GLAS« izdaja kolektiv konzervne industrije »DELMARIS« Izola — List urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik AVUGST BREZAVŠČEK — Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. francoski kuhar, ki je izumil sterilizacijo, 11. sibirski reka, 12. kurir, 13. okrajšava za mlajši, 14. del voza, 15. sistem steriliziranja, 18. igralna karta, 19. napaka (ital.) 20. tuje moško ime, 22. kazalni zaimek (srbohrv.), 24. vzdih, 25. razpršilec, 27. nemški kemik, ki je izumil postopek za pridobivanje sladkorja iz pese, 30. tuje moško ime, 32. reka na Kitajskem, 33. enaka samoglasnika, 35. razsaja, divja, 36. reka v Nemčiji, 38. različna soglasnika, 39. grška črka, 41. kraj pri Celju kjer so Nemci zagrešili velik

zločin, 44. naslovna oseba Gotovčeve opere, 46. oranje, 47. napiši nza, 48. različna soglasnika, 49. mesto v Sloveniji.

Navpično: 1. izumitelj dinamita, 2. jugoslovanska reka, 3. ustanovljen, 4. tuje moško ime, 5. žensko ime, 6. mesto v Indiji, 7. agregatno stanje, 8. različna samoglasnika, 9. železov oksid, 10. priimek in ime velikega izumitelja na področju elektrike, 16. slovenski slikar, 17. nadav, 21. glavni števec, 23. oranje, 25. ni dovolj star, 26. turška krmna, 28. kem. znak za baker, 29. gorstvo v Jugoslaviji, 31. različna soglasnika, 34. reka v Avstriji, 36. kratica za bivšo oficirsko organizacijo, 37. kožna bolezen, 40. madežsko kolo, 42. mednarodni organ (kratica), 43. izdelek iz lanu ali konoplje, 45. pijača starih Slovanov.

Rešitev pošljite uredništvu do 20. marca 1965.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. Manet, 2. polog, 11. parada, 12. iridij, 14. merino, 15. grapa, 16. er, 18. utaja, 19. klada, 20. MGM, 21. kita, 22. pieta, 23. Bela, 24. en, 25. Nenni, 26. pelin, 27. astatin, 30. Korač, 31. Loren, 32. zapis, 33. porok, 34. Menelaj, 36. davek, 37. denar, 38. a, i, 40. atek, 41. metil, 42. krst, 44. kis, 45. deset, 46. Kreta, 47. in, 48. ranar, 49. Anatol, 50. Abadon, 52. premog, 53. akant, 54. lazar.

Navpično: 1. Marat, 2. arija, 3. Nana, 4. Edo, 5. ta, 6. pirati, 7. orada, 8. lipa, 9. oda, 10. GI, 11. petina, 13. jeglič, 14. muke, 15. Glenn, 17. rman, 19. kinin, 20. melasa, 22. petek, 23. beril, 25. narok, 26. poper, 28. sloves, 29. torek, 30. kanal, 32. zenit, 33. patina, 34. meter, 35. jastog, 36. Daki, 37. desant, 39. ital, 41. Menon, 42. Krama, 43. retor, 45. DA DA, 46. knez, 48. rak, 49. ara, 51. Ba, 52. PL.

Nagrado za pravilno rešitev je žreb določil tov. Silvani Morgan.

Še ena zmaga odbojkarjev

K decembrskim zmagam nad prvoligašem Triglavom iz Kranja in drugoligašem Senčurjem so izolski odbojkarji 14. februarja 1965 dodali še eno lovoriko.

Na odbojškem turnirju v Kamniku so se srečali OK Črnuče in OK Kamnik, oba iz I. republiške lige, ter naši odbojkarji, ki bodo letos tekmovali v II. republiški ligi.

Najprej sta se pomerili domači moštvi OK Kamnik in OK Črnuče. Kamničani so pokazali visoko tehnično znanje in opravili s svojimi nasprotniki z rezultatom 3:1 za Kamnik.

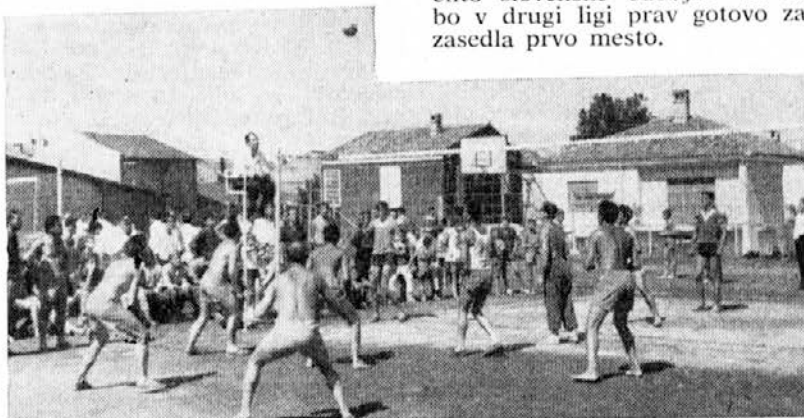
V drugi tekmi sta se srečala OK Izola in OK Črnuče. Izolski klub so zastopali Kržišnik, Stubelj, Gašperšič, Jakomin, Torkar, Kraljič, Udovič I., Udovič II., Makuc in Tomažič.

V začetku igre so prevzeli iniciativo domačini, vendar le za nekaj časa. Izolčani so kmalu pokazali svojo nadmoč nad Črnučani in odlično zaigrali. Igrali so lepo povezano in dovolili domačinom le 17 točk. Rezultat srečanja je bil 3:0 (15:8, 15:4, 15:5) za Izolo. Najbolj napeta je bila zadnja igra, ko sta se pomerila OK Kamnik in OK Izola. Publika je živahno spremljala oster start obeh moštev. Obe strani sta izvedli vrsto parad in obrambnih nastopov. Jasno je bilo, da bo igro dobil tisti, ki je kondicijsko boljši, da bo zdržal takšen tempo.

Naši igralci so s svojim nastopom potrdili, da so tehnično in kondicijsko boljši ter odlično vibrirani. Kmalu so prevzeli iniciativo v svoje roke in diktirali igro vse do konca. Rezultat 3:0 (15:6, 15:8, 15:2) za Izolo.

Zaradi ostrega tempa se je že prvi set končal s porazom za Kamničane, saj niso izgubili samo točk ampak tudi moralo. Vsi njihovi poizkusi so se razbili ob dobri obrambi našega moštva.

Srečanje naših odbojkarjev z moštvi, ki so v I. republiški ligi, kaže, da spada naša ekipa med elito slovenske odbojke ter da bo v drugi ligi prav gotovo zasedla prvo mesto.

Izolski odbojkarji med igro